

RAPPORT NORDJYLLAND

Svar på den centrale udmelding
om borgere med udviklingshæm-
ning og dom

4. september

2020

Socialstyrelsen udsendte den 26. november 2019 en central udmelding til landets kommunalbestyrelser med målgruppen borgere med udviklingshæmning og dom med behov for anbringelse i sikret afdeling. De nordjyske kommuner og Region Nordjylland har udarbejdet denne fælles afrapportering, som svar på spørgsmålen i Socialstyrelsens centrale udmelding.

INDHOLD

1. RESUME	1
2. INDLEDNING	2
2.1 Baggrund	2
2.1 Proces og metode	2
3. MÅLGRUPPEN	3
3.1 Antal borgere med udviklingshæmning og dom	3
4. HØJT SPECIALISEREDE TILBUD TIL MÅLGRUPPEN	4
4.1 Kofoedsminde sikrede afdeling	4
4.2 Overblik over åbne tilbud, der anvendes af de nordjyske kommuner	5
4.3 Højt specialiserede tilbud i Nordjylland	5
4.3.1 Området for Voksne med Udviklingshæmning - Sødisebakke, Region Nordjylland	6
4.3.2 Behandlingscenteret Hammer Bakker, Aalborg Kommune	7
4.3.3. Botilbud på Tværs, Privat tilbud	8
5. KOORDINATION OG SAMARBEJDE	9
5.1 Samrådet vedr. udviklingshæmmede lovovertrædere	9
5.2 Yderligere formaliseret samarbejde	9
5.3 Formelle tværgående koordinationsfora	9
6. FREMADRETTET TILRETTELÆGGELSE AF INDSATSEN	10
6.1 Udfordringer og iværksatte løsningstiltag i kommunerne	10
6.2 Kommunernes forslag til fremadrettet tilrettelæggelse af indsatsen	10
6.3. Perspektivering og videre dialog om målgruppen	11

BILAG

Bilag 1: Indmeldinger fra anvendte åbne tilbud beliggende i Nordjylland

1. RESUME

Denne afrapportering indeholder de nordjyske kommunalbestyrelses behandling af Socialstyrelsens centrale udmelding for borgere med udviklingshæmning og dom med behov for anbringelse i sikret afdeling. Region Nordjylland har bidraget til behandlingen af den centrale udmelding i forhold til det højt specialiserede tilbud til målgruppen, som er drevet af regionen.

Målgruppen er defineret af Socialstyrelsen som borgere, der er anbragt på en sikret afdeling enten efter en domsafgørelse (domstype 1) eller efter en administrativ afgørelse, hvor borgere med dom (domstype 2) overføres til en sikret afdeling efter bestemmelse fra kommunen. Som det fremgår af nærværende rapport er målgruppens størrelse stabil i Nordjylland. Antallet af nordjyske borgere med udviklingshæmning og dom efter domstype 1 har således været stabilt på 4 borgere i 2017-2019. Derudover har der været 1 borger med domstype 2, som er overført til sikret afdeling i perioden 2018-2019 og 0 i 2019. Samlet set har målgruppen for den centrale udmelding i perioden 2017-2019 været på mellem 4-5 borgere i Nordjylland.

Tilbudsviften til målgruppen er begrænset til et landsdækkende tilbud med sikrede afdelinger, og som har modtagepligt for målgruppen, hvilket er:

- Kofoedsminde, Region Sjælland

Derudover har Socialstyrelsen bedt om information om den tilbudsvifte, der anvendes til borgere med en domstype 2 og behov for tilbud i åbent regi. Baggrunden herfor er ifølge den centrale udmelding et ønske om, at identificere tilbud, som kunne have potentiale til på sigt at kunne etablere en sikret afdeling. I Nordjylland er der et solidt udbud af åbne tilbud efter servicelovens § 108 til borgere med udviklingshæmning og dom. Disse tilbud leverer indsatser til borgere dømt efter domstype 2 såvel som borgere dømt efter domstype 3,4 og 5. Det drejer sig om:

- Området for Voksne med Udviklingshæmning – Sødisebakke, Region Nordjylland
- Behandlingscenteret Hammer Bakker, Aalborg Kommune
- Botilbud På tværs, Privat tilbud

De nordjyske kommuner koordinerer internt og eksternt om målgruppen, og vurderer at have et stærkt samarbejde om målgruppen. Som en central samarbejdspart nævnes samrådet vedr. Udviklingshæmmede lovovertrædere, der behandler nye såvel som løbende sager indenfor målgruppen.

Afslutningsvist præsenterer rapporten konkrete udfordringer for arbejdet med målgruppen, hvilket peger mod følgende konkrete løsningsforslag til den fremadrettede tilrettelæggelse af indsatsen

- Undersøge om der er behov for ændring af finansieringsformen for Kofoedsmindes sikrede afdelinger
- Oprettelse af sikret afdeling i Vestdanmark for borgere med type 1 og type 2 domme. En sådan afdeling foreslås etableret i Nordjylland i tilknytning til et af de eksisterende højt specialiserede tilbud med en kommunal/regional driftsherre.
- Lovhjemmel for delegation af kompetence i relation til udgange efter udgangsbekendtgørelsen til private botilbud.

2. INDLEDNING

2.1 Baggrund

Socialstyrelsen udsendte den 26. november 2019 en central udmelding om borgere med udviklingshæmning og dom og behov for anbringelse i sikret afdeling.

Den centrale udmelding indeholder en række spørgsmål til, hvordan kommunerne i hver region planlægger og koordinerer tilbud til denne målgruppe. Hovedfokus i den centrale udmelding er på borgere, der har behov for sikret tilbud, men der er også spørgsmål vedr. borgere der har behov for tilbud i åbent regi. På den baggrund har de nordjyske kommuner og Region Nordjylland udarbejdet en fælles rapport som svar på spørgsmålene i Socialstyrelsens centrale udmelding.

Afrapporteringen er udarbejdet på baggrund af informationer som via spørgeskemaer er indsamlet ved henholdsvis de kommunale myndigheder på socialområdet og relevante driftsherrer. Informationerne er efterfølgende drøftet og kvalificeret i fælleskommunale fora.

Rapporten følger Socialstyrelsens 4 temaer

- Målgruppen
- Højt specialiserede tilbud og indsatser til målgruppen
- Koordination og samarbejde
- Fremtidig tilrettelæggelse af indsatsen

2.1 Proces og metode

Rapporten er udarbejdet med udgangspunkt i indmeldinger fra de nordjyske kommuner, som er blevet kvalificeret og drøftet i udviklingsstrategigruppen og Den Administrative Styregruppe på Socialområdet.

Indmeldingerne fra de nordjyske kommuner er foretaget på baggrund af Socialstyrelsens spørgeskema, som i lettere bearbejdet form er sendt ud til de nordjyske kommuner. Spørgeskema og tilgang til arbejdet med de centrale udmeldinger er så vidt muligt koordineret i tæt samarbejde mellem rammeaftalesekretariaterne i de forskellige regioner. Dette sikrer en fælles tilgang og sammenlignelighed i rapporterne.

Rapporten leverer information i forhold til Socialstyrelsens 4 temaer, men der henvises til at rapporten ikke afgør hvilke tilbud, der er højt specialiserede, men leverer information til, at Socialstyrelsen har tilstrækkelig information til at kunne vurdere dette. Det overlades til Socialstyrelsen at foretage en helhedsvurdering af, om de indmeldte tilbud lever op til Socialstyrelsens kriterier til et højt specialiseret tilbud. Dette skyldes, at kommunerne ikke har den fornødne viden, ressourcer og kompetencer til at vurdere dette, og at kriterierne for højt specialiserede tilbud er udarbejdet af Socialstyrelsen. Det er dermed Styrelsen, der har indsigt i kriterierne til at kunne lave en helhedsvurdering med udgangspunkt i disse. De tilbud der er medtaget i denne rapport, lever op til følgende kriterier:

- Kommunerne anvender dem til målgruppen
- Tilbuddet ser sig selv som højt specialiseret tilbud, og vurderes umiddelbart at leve helt eller tilnærmelsesvist op til kriterierne

3. MÅLGRUPPEN

Målgruppen beskrives i den centrale udmelding som værende borgere med udviklingshæmning og dom med behov for anbringelse i sikret afdeling. På baggrund af Socialstyrelsens beskrivelse i den Centrale Udmelding og de listede inklusions- og eksklusionskriterier er størrelsen på målgruppen i Nordjylland undersøgt.

Målgruppen for den centrale udmelding er af Socialstyrelsen defineret til at omfatte:

- Borgere med udviklingshæmning, som er anbragt i sikret afdeling efter domstype 1: "Dom til anbringelse i sikret afdeling for personer med vidtgående psykiske handicap"
- Borgere med udviklingshæmning, som er dømt efter domstype 2: "Dom til anbringelse i institution for personer med vidtgående psykiske handicap, og som efter bestemmelse fra kommunen er overført til sikret afdeling"

Målgruppen for den centrale udmelding er af Socialstyrelsen defineret til *ikke* at omfatte:

- Borgere med udviklingshæmning, som efter domstype 2 er anbragt på åben afdeling
- Borgere med udviklingshæmning med dom efter andre domstyper
- Borgere placeret i varetægtssurrogat på sikret afdeling, mens en efterforskning pågår
- Grønlandske borgere med udviklingshæmning og dom til anbringelse på en sikret afdeling

Opgørelsen af antal borgere i målgruppen er opgjort på følgende måde:

- Opgørelsen over antal borgere med udviklingshæmning og dom efter domstype 2, som er på åbne afdelinger: Disse data er opgjort manuelt i de enkelte kommuner.
- Opgørelsen over antal borgere med udviklingshæmning og dom efter domstype 1 og 2 som er på sikrede afdelinger: Disse data er for perioden 2017-1. december 2019 opgjort ved hjælp af Kofoedsminde IT-system, og herefter kvalificeret af de nordjyske kommuner.
- For december 2019 har de nordjyske kommuner selv gennemgået egne systemer for at opgøre antallet af borgere, der er blevet anbragt på sikret afdeling på Kofoedsminde i denne måned, samt hvilken domstype borgerne har. Årsagen hertil er, at indhentningen af data til den centrale udmelding blev påbegyndt i december 2019.

3.1 Antal borgere med udviklingshæmning og dom

Nedenfor fremgår en oversigt over antal borgere med udviklingshæmning og dom efter domstype 1 og 2 i kommunerne i Nordjylland.

Tabel 1: Antal borgere med udviklingshæmning og dom opgjort efter forskellig domstype og afdelingstype

Type	2017	2018	2019
Antal borgere med domstype 1 dvs. anbragt på sikret afdeling	4	4	4
Antal borgere med domstype 2 anbragt på enten sikret eller åben afdeling	7	7	6
Antal borgere med domstype 2, som er overført til sikret afdeling	1	1	0

Målgruppen for den centrale udmelding er borgere med udviklingshæmning og behov for anbringelse i sikret afdeling. Som det fremgår af ovenstående tabel har de nordjyske kommuner haft 5 borgere på sikret afdeling i 2017 og 2018 og 4 borgere på sikret afdeling i 2019.

Tallene i tabel 1 er af personhenførbare årsager opgivet for hele landsdelen og ikke for den enkelte kommune. Det kan dog oplyses, at 8 ud af de 11 nordjyske kommuner ikke har set målgruppen for den centrale udmelding de seneste 3 år. Af de 3 kommuner der har borgere i målgruppen fordeler tallene sig således

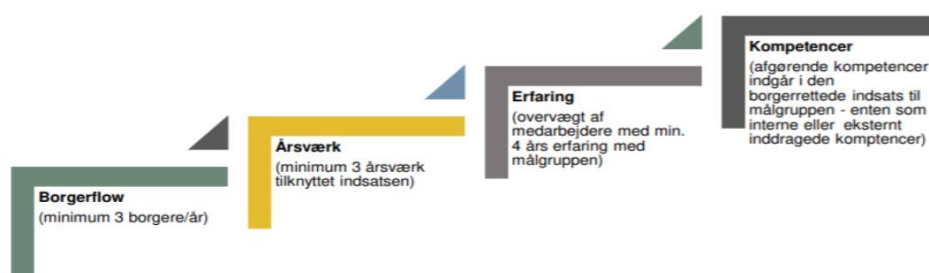
- 1 kommune har haft 3 borgere med en domstype 1
- 1 kommune har haft 1 borger med en domstype 1
- 1 kommune har haft 1 borger med en domstype 2, som i 2017 og 2018 har været overført til den sikrede afdeling på Kofoedsminde

4. HØJT SPECIALISEREDE TILBUD TIL MÅLGRUPPEN

Formålet med den Centrale Udmelding er, at Socialstyrelsen kan vurdere, om der er det nødvendige udbud af højt specialiserede tilbud og indsatser til borgere med udviklingshæmning og dom med behov for anbringelse i sikret afdeling. Den aktuelle kapacitet ift. målgruppen består af ét tilbud på landsplan, Kofoedsminde, der har modtagepligt. Socialstyrelsen beskriver i den centrale udmelding at udover et fokus på dette tilbud ønskes i den centrale udmelding et fokus på, hvilke åbne tilbud der anvendes af kommunerne til borgere med udviklingshæmning og dom efter domstype 2. Formålet er at lokalisere højt specialiserede åbne tilbud som kan indgå i en fremadrettet samlet løsning på området.

Specialiseringen i sikrede institutioner og åbne afdelinger for voksne med udviklingshæmning og dom vurderes af Socialstyrelsen med udgangspunkt i en screeningsmodel. Screeningsmodellen tager udgangspunkt i, at der er en vis gennemstrømning af borgere i målgruppen, samt at der indgår flere medarbejdere i indsatsen, som har en vis erfaring med målgruppen. Derudover lægges der vægt på, at de særlige kompetencer, der vurderes som afgørende i en højt specialiseret indsats til målgruppen, er til stede og indgår i den konkrete borgerrettede del af indsatsen. Socialstyrelsen har oplyst, at hvorvidt et tilbud er højt specialiseret er en helhedsvurdering med udgangspunkt i nedenstående model:

Figur 1: Screeningsmodel for højt specialiserede tilbud

I nærværende rapport fremlægges data ift. de fire kriterier i screeningsmodellen, men der foretages ikke en vurdering af om tilbuddene er højt specialiserede efter Socialstyrelsens kriterier. Det overlades til Socialstyrelsen at foretage en helhedsvurdering af, om de indmeldte tilbud lever op til Socialstyrelsens kriterier til et højt specialiseret tilbud. For en beskrivelse af udvælgelse af tilbud henvises til afsnit 2.1: Proces og metode.

4.1 Kofoedsmindes sikrede afdeling

Kofoedsminde er det eneste landsdækkende sikrede botilbud efter servicelovens §108 til voksne domfældte med udviklingshæmning, der har begået alvorlig personfarlig kriminalitet. Kofoedsminde er beliggende i Rødbyhavn på Lolland og drives af Region Sjælland.

Kofoedsminde har akut modtagepligt og er pr. 1. januar 2020 godkendt af Socialtilsyn Øst til 72 sikrede pladser og 12 åbne pladser. Tilbuddet består af 14 sikrede afdelinger fordelt i 7 selvstændige bygninger. Hver afdeling er hjem for mellem tre til seks beboere. 3 afdelinger er særligt sikrede til kun én beboer (særligt sikret plads/særforanstaltning). Kofoedsmindes sikrede pladser er fuldt objektivt finansieret, og udgifterne fordeles efter folketal¹.

Borgerflowet har været svingende de seneste tre år med mellem 63 til 71 borgere med udviklingshæmning og dom efter domstype 1 og 2.

Optageområdet har de seneste tre år været kommuner fra hele landet samt Grønland. Der er ca. 329 fastansatte årsværk, som spænder over faggrupperne: socialpædagoger, sundhedsfagligt personale, socialrådgiver, psykologer og specialiserede omsorgsmedhjælpere. Derudover er der tilknyttet eksterne kompetencer som psykiater. Over halvdelen af de fastansatte medarbejdere har mere end 4 års erfaring med målgruppen på tilbuddet, og der leveres en bred række af de indsatslementer, som er beskrevet i den centrale udmelding.

Kofoedsminde kan siges at løse en dobbeltopgave: I relation til serviceloven § 108 har Kofoedsminde ansvar for social behandling med sigte på resocialisering af beboerne, og i relation til straffeloven har Kofoedsminde ansvar for at beskytte samfundet mod den sikkerhedsrisiko, som beboerne udgør. Idet beboerne på Kofoedsminde har domme for personfarlig kriminalitet har beboergruppen selvsagt en høj risiko for voldelig adfærd. Derfor er det Kofoedsmindes opgave at skabe gode socialpædagogiske rammer for beboerne samtidig med, at de ansattes arbejdsmiljø er så trygt som muligt. Dette er nødvendigt for, at de ansatte kan løse den socialpædagogiske opgave og samtidig undgå voldsepisoder eller andre voldsomme hændelse, der kan skade den ansatte.

4.2 Overblik over åbne tilbud, der anvendes af de nordjyske kommuner

Socialstyrelsen ønsker en afdækning af, hvilke åbne tilbud der anvendes af kommunerne til borgere med udviklingshæmning og dom efter en domstype 2. Ifølge den centrale udmelding er formålet hermed blandt andet, at Socialstyrelsen ønsker at identificere tilbud, som vil kunne indgå i en fremadrettet samlet løsning på området.

De nordjyske kommuner har indmeldt, at de i perioden 2017-2019 har anvendt i alt 2 tilbud til borgere med udviklingshæmning og dom efter domstype 2:

- Området for voksne udviklingshæmmede – Sødisbakke, Region Nordjylland
 - Tilbuddet: Domsfældte og Kriminalitetstruede - Sødisbakke
 - Tilbuddet: Særforanstaltninger - Sødisbakke
- Behandlingscenteret Hammer Bakker, Aalborg Kommune

4.3 Højt specialiserede tilbud i Nordjylland

Udover de tilbud som de nordjyske kommuner har anvendt, så har de midtjyske kommuner indmeldt, at de i perioden 2017-2019 har anvendt et tilbud til målgruppen, der er beliggende i Nordjylland. Det drejer sig om:

- Botilbud på Tværs, Privat tilbud

De nordjyske kommuner har anvendt tilbuddet til borgere med domstype 3-5, men har endnu ikke anvendt det til borgere med en type 2 dom. Eftersom tilbuddet er beliggende i Nordjylland behandles det i denne rapport.

¹ Jf. "Bekendtgørelse om finansiering af visse ydelser og tilbud efter lov om social service samt betaling for unges ophold i Kriminalforsorgens institutioner"

Nedenstående tabel viser en oversigt over de tilbud, der er beliggende i Nordjylland med angivelse af konkrete kriterier, som Socialstyrelsen har efterspurgt viden om.

Tabel 2: Oversigt over tilbud beliggende i Nordjylland til borgere med udviklingshæmning og domstype 2 med angivelse af udvalgte parametre*

Tilbuddets navn	Driftsherre	Borgerflow	Årsværk	Erfaring
Området for Voksne med Udviklingshæmning – Sødisebakke	Region Nordjylland	2017=8 2018=9 2019=9	105,5 fastansatte årsværk	49 fastansatte årsværk svarende til 46 % har mere end 4 års erfaring.
Behandlingscenteret Hamner Bakker	Aalborg Kommune	2017=2 2018=2 2019=2	21 fastansatte årsværk	12 fastansatte årsværk svarende til 57 % har mere end 4 års erfaring.
Botilbud På tværs	Privat tilbud	2017=0 2018=1 2019=2	85 fastansatte årsværk	70 fastansatte årsværk svarende til 82 % har mere end 4 års erfaring.

* For en beskrivelse af kompetencer henvises til tilbuddenes indmeldinger i bilag 1.

Der henvises til at alle tre tilbud modtager borgere med domstype 2-5, og at de kompetencer og indsatser der anvendes til borgere med udviklingshæmning og dom efter domstype 2 er lig med de kompetencer og indsatser, der anvendes til borgere med udviklingshæmning og dom efter domstype 3, 4 og 5. Borgerflowet er væsentligt større ift. borgere med domstype 3, 4 og 5, hvilket dels forklarer det store antal årsværk ift. borgerflowet, og dels er relevant når man kigger på tilbuddets samlede specialiseringsgrad ift. borgere med udviklingshæmning og dom.

4.3.1 Området for Voksne med Udviklingshæmning - Sødisebakke, Region Nordjylland

Sødisebakke drives af Region Nordjylland, og er beliggende i Mariagerfjord Kommune. Området består af fem botilbud samt et aktivitets- og samværstilbud og tilbyder pladser til voksne med betydelig og varig nedsat fysisk og psykisk funktionsevne. Med 131 døgnpladser er Sødisebakke det største tilbud på socialområdet i Nordjylland.

Sødisebakke er godkendt som VISO-leverandør til målgruppen.

Driftsherren har løbende fokus på kapacitet af pladser, for at sikre at man fremadrettet vil kunne imødekomme kommunernes efterspørgsel efter pladser til borgere med dom efter domstyperne 2, 3 og 4. Såfremt det bliver nødvendigt med justering af kapacitet af pladser sker det i tæt dialog med kommunerne i Region Nordjylland i regi af den sædvanlige dialog i rammeaftalesamarbejdet. Der har senest været en dialog herom i august 2020.

Fire af områdets fem botilbud er godkendt til at modtage borgere med udviklingshæmning og dom, men særligt to af tilbuddene er specialiseret i denne målgruppe. Disse to tilbud beskrives herunder.

Domfældte og Kriminalitetstruede - Sødisebakke

Domfældte og Kriminalitetstruede – Sødisebakke er målrettet borgere med udviklingshæmning, som enten er kriminalitetstruede eller har dom (domstype 2-5). Tilbuddet har 22 pladser til målgruppen (dvs. både borgere med og uden dom).

Borgerflowet har været stabilt i perioden 2017-2019 med 5-6 borgere pr. år med udviklingshæmning og dom efter domstype 2.

Optageområdet for borgere med domstype 2 har de seneste tre år været kommuner i Nordjylland og Midtjylland samt Grønland. Der er ca. 36 fastansatte årsværk, som spænder over faggrupperne: socialpædagoger, sundhedsfagligt personale og psykologer. Derudover er der tilknyttet eksterne kompetencer som psykiater og socialrådgiver med specialiseret viden vedr. domstype 1 og 2. Cirka halvdelen af de fastansatte medarbejdere har mere end 4 års erfaring med målgruppen på tilbuddet, og der leveres en bred række af de indsatslementer, som er beskrevet i den centrale udmelding. For en uddybning af tilbuddets kompetencer og indsatser henvises til bilag 1.

Særforanstaltninger - Sødisebakke

Særforanstaltninger – Sødisebakke er målrettet borgere med udviklingshæmning, som samtidig er kendetegnet ved at have yderligere problemstillinger, fx massiv problemskabende adfærd, udadreagerende adfærd, opmærksomhedsforstyrrelser og udviklingsforstyrrelser. I tillæg til øvrige problemstillinger kan borgere have dom (domstype 2-5). Tilbuddet har 15 pladser til målgruppen (dvs. både borgere med og uden dom).

Borgerflowet har været stabilt i perioden 2017-2019 med 3-4 borgere pr. år med udviklingshæmning og dom efter domstype 2.

Tilbuddet rummer en individuel skærmende indsats med fokus på at skabe en daglig struktur, aktiviteter og beskæftigelse for en målgruppe af beboere, hvor der er behov for en helt særlig pædagogisk indsats – en særforanstaltning.

Optageområdet for borgere med domstype 2 har de seneste tre år været kommuner i Nordjylland og Midtjylland samt Hovedstaden.

Der er ca. 69 fastansatte årsværk, som spænder over faggrupperne: socialpædagoger, sundhedsfagligt personale og psykologer. Derudover er der tilknyttet eksterne kompetencer med særlig viden og specialiserede kompetencer indenfor helt konkrete kompetenceområder. Cirka halvdelen af de fastansatte medarbejdere har mere end 4 års erfaring med målgruppen på tilbuddet. Der leveres hovedparten af de indsatslementer, som er beskrevet i den centrale udmelding. For en uddybning af tilbuddets kompetencer og indsatser henvises til bilag 1.

4.3.2 Behandlingscenteret Hammer Bakker, Aalborg Kommune

Behandlingscenteret Hammer Bakker er beliggende i Aalborg Kommune og drives af Ældre- og Handicapforvaltningen, Aalborg Kommune. Behandlingstilbuddet er målrettet borgere med udviklingshæmning kombineret med psykiatriske lidelser, kriminalitetstruede adfærd eller dom.

Tilbuddet har aktuelt 19 pladser, som kan anvendes ift. borgere med dom (domstype 2-5). Borgerflowet har været stabilt de seneste tre år med 2 borgere pr. år med udviklingshæmning og dom efter domstype 2.

Optageområdet i forhold til borgere med type 2 dom har de seneste tre år været Aalborg Kommune og en kommune i Region Sjælland.

Der er ca. 21 fastansatte årsværk, som spænder over faggrupperne: socialpædagoger, sundhedsfagligt personale og psykologer. Derudover er der tilknyttet eksterne kompetencer som psykolog og socialpædagog med specialiseret viden om udviklingshæmning. Der er endvidere tæt samarbejde med videnscenteret VAMIS, hvilket i endnu højere grad muliggør tilrettelæggelsen af individuel tilrettelagt behandling.

Over halvdelen af de fastansatte medarbejdere har mere end 4 års erfaring med målgruppen på tilbuddet, og der leveres en bred række af de indsatslementer, som er beskrevet i den centrale udmelding. For en uddybning af tilbuddets kompetencer og indsatser henvises til bilag 1.

4.3.3. Botilbud på Tværs, Privat tilbud

Botilbud på Tværs er et privat tilbud beliggende i Vesthimmerlands Kommune. Botilbuddet har en række forskellige behandlingstilbud og kompetencer rettet mod forskellige målgrupper, hvilket giver mulighed for at skabe rammerne til den enkelte borgers behov. Botilbuddet er godkendt til borgere med dom og har aktuelt 26 pladser til borgere med udviklingshæmning og dom (domstype 2-5).

Borgerflowet har været stabilt de seneste tre år med 0-2 borgere med udviklingshæmning og dom efter domstype 2, og derudover oplyser tilbuddet endvidere, at de har haft 5-6 borgere med en domstype 3 og 4. Botilbud på Tværs har ikke standardløsninger, og tilpasser derfor individuelle tilbud til borgeren, således at indsatsen kan tage afsæt i den enkelte borgers forudsætninger og behov. Det pædagogiske arbejde på Botilbud på Tværs er udviklingsorienteret og tager afsæt i struktur og individuelle behandlingsplaner. Der er tilknyttet et værksted, der tilbyder Beskyttet Beskæftigelse og Samværs og Aktivitetstilbud (SEL §§ 103 og 104).

Optageområdet i forhold til borgere med type 2 dom har de seneste tre år været kommuner i Region Midtjylland, og derudover anvender et bredt udsnit af kommuner (inkl. nordjyske kommuner) pladser på tilbuddet til udviklingshæmmede borgere med en domstype 3 og 4.

Der er 85 fastansatte årsværk, som spænder over faggrupperne: socialpædagoger, pædagogiske assistenter, sundhedsfagligt personale og psykologer. Cirka 82 % af de fastansatte medarbejdere har mere end 4 års erfaring med målgruppen på tilbuddet, og der leveres række af de indsatslementer, som er beskrevet i den centrale udmelding. For en uddybning af tilbuddets kompetencer og indsatser henvises til bilag 1.

5. KOORDINATION OG SAMARBEJDE

I de nordjyske kommuner arbejdes der helhedsorienteret og med udgangspunkt i den enkelte borgers situation. Der foregår koordinering internt og eksternt, og der er en lang række interne og eksterne samarbejdspartnere vedrørende målgruppen af dømt udviklingshæmmede. Heraf kan særligt nævnes behandlingspsykiatrien, politi, kriminalforsorgen, Kofoedsminde, åbne tilbud godkendt til målgruppen samt Samrådet vedr. Udviklingshæmmede lovovertrædere. Nedenfor følger en beskrivelse af de formelle samarbejder, der er på området i Nordjylland.

5.1 Samrådet vedr. udviklingshæmmede lovovertrædere

Samrådet vedr. udviklingshæmmede lovovertrædere er en central samarbejdspartner vedr. målgruppen i Nordjylland både i forhold til det løbende samarbejde, vidensniveau og koordinering på området.

Samrådet er etableret i et samarbejde mellem de 11 nordjyske kommuner og Region Nordjylland. Samrådet behandler følgende sager:

- Nye sager: Siden maj 2007 har samrådet behandlet alle nye sigtelser overfor personer der påtænkes frifundet for straf, men i stedet påtænkes dømt til en foranstaltning efter straffeloven, hvor de nordjyske kommuner vil få ansvaret for borger.
- Løbende sager: Samrådet behandler forespørgsler i forhold til de igangværende sager, hvor det skal vurderes om der er behov for fortsat dom. I disse sager indhenter Samrådet en udtalelse fra tilsynsførende kommune, før Samrådet udfærdiger anbefaling.

5.2 Yderligere formaliseret samarbejde

Flere af de nordjyske kommuner tilkøber det kriminalpræventive tilsyn med domfældte borgere fra andre kommuner. Aalborg Kommune er et eksempel på en kommune, som tilbyder mulighed for tilkøb af denne tilsynsfunktion, hvilket flere kommuner benytter sig af. I disse tilfælde udarbejdes formelle kontrakter i forbindelse med konkrete borgere mellem den tilsynsførende instans og borgerens handlekommune.

Mariagerfjord Kommune samarbejder tæt med området for voksne udviklingshæmmede – Sødysbakke, Region Nordjylland og Socialstyrelsen i Grønland, samt Politimesteren og Anklagemyndigheden i Grønland, omkring borgere dømt efter den grønlandske kriminallov. Der er med Socialstyrelsen i Grønland udarbejdet et aftaledokument som anvendes ifbm. grønlandske borgeres ophold på botilbud i Mariagerfjord Kommune.

5.3 Formelle tværgående koordinationsfora

For at sikre en overordnet koordinering på lands- og landsdelsplan er KL's Koordinationsforum for det specialiserede socialområde etableret. Koordinationsforum er et direktørforum etableret på tværs af de 5 KKR'er, som forestår den tværkommunale koordinering på det specialiserede socialområde. Alle landets 5 administrative styregrupper har 2 pladser i Koordinationsforum.

Koordinationsforum følger udviklingen i kapacitet og belægning på nogle af de tilbud, hvor der er hel eller delvis objektiv finansiering heriblandt Kofoedsminde. Kofoedsminde har i de seneste år været fulgt nøje af forummet dels grundet tilbuddets status som det eneste tilbud af sin art i Danmark og dels grundet den store overbelægning på tilbuddet, hvilket har medført efterregninger og en bekymring for kvaliteten. I den forbindelse har Koordinationsforum indgået i dialog med driftsherren for Kofoedsminde.

Foruden KL's koordinationsforum er det fælleskommunale samarbejde på det specialiserede socialområde forankret i Den Administrative Styregruppe på socialområdet, hvor kommunerne samarbejder både tværkommunalt og med regionen om at levere højt specialiserede tilbud til borgerne.

6. FREMADRETTET TILRETTELÆGGELSE AF INDSATSEN

6.1 Udfordringer og iværksatte løsningstiltag i kommunerne

Borgere med udviklingshæmning og dom er ofte meget diagnosekomplekse, hvilket betyder at størstedelen har flere diagnoser og/eller problemstillinger der ikke nødvendigvis kan kobles direkte med udviklingshæmning. Det kan eksempelvis dreje sig om omsorgssvigt, senhjerneskode og/eller et aktivt misbrug. Dertil kommer en for målgruppen meget uforudsigelig adfærd, der kræver en meget høj specialisering og faglighed at håndtere. Det kræver mange forskellige aktører inde omkring borgerne (værge, bistandsværge, støt-tepersoner, sagsbehandler mv.), hvorfor der er brug for høj grad af koordinering

Der er en udfordring ift., at kompetencen til at delegere udgange ikke kan delegeres til private botilbud. Botilbuddene er godkendt af socialtilsynene til at modtage målgruppen af domfældte, men de private tilbud kan ikke selv træffe afgørelser om udgange, når der er behov herfor. Dette kan til dels løses ved, at handlekommunen træffer en overordnet afgørelse om udgange, men der skal stadig foretages en vurdering af borgerens tilstand umiddelbart før den uledsagede udgang. Hvis borgeren er i en (psykisk)tilstand, hvor han eller hun ikke skal forlade institutionen, har det private tilbud ingen kompetence til at trække tilladelsen tilbage i situationen.

De nordjyske kommuner vurderer at konstruktionen omkring Kofoedsminde er en udfordring. Dels udgør den objektive finansiering en stor økonomisk udgift for de nordjyske kommuner set ift. antal anvendte pladser og dels er der en bekymring for den store overbelægning og de konsekvenser dette kan have for kvalitet og økonomi.

Kofoedsmindes landsdækkende opgave og den geografiske afstand til den sikrede afdeling udgør i dag en praktisk barriere for, at kommuner og døgntilbud i Nordjylland kan trække på de særlige faglige kompetencer, som knytter sig til en sikret afdeling. Den geografiske placering er ligeledes en udfordring ift. bibeholdelse af borgerens ofte sparsomme netværk, ligesom det udgør en udfordring ift. tilsyn, deltagelse i retsmøder o.l. De nordjyske kommuner anvender af samme grund heller ikke Kofoedsmindes type 2 pladser, hvilket skyldes, at Kofoedsmindes geografiske placering er langt væk i forhold til de nordjyske borgeres netværk og handlekommune. Samtidig er der et bredt udbud af højt specialiserede åbne tilbud i Nordjylland, som kommunerne har et godt samarbejde med.

6.2 Kommunernes forslag til fremadrettet tilrettelæggelse af indsatsen

De nordjyske kommuner har følgende løsningsforslag til de oplevede udfordringer:

Lovhjemmel for delegation af kompetence til private tilbud jf. udgangsbekendtgørelsen

Det anbefales, at lovgrundlaget vedr. udgangsbekendtgørelsen genbesøges med fokus på, at der skabes lov hjemmel for delegation af kompetence i relation til udgange efter udgangsbekendtgørelsen til private botilbud, der er godkendt til at modtage borgere med dom.

Ændret finansieringsform for Kofoedsminde

Det ventes, at der etableres en arbejdsgruppe i regi af social- og indenrigsministeriet, som skal kigge på konstruktionen omkring Kofoedsminde, og at der vil være en repræsentant fra en nordjysk kommune med i denne arbejdsgruppe.

De nordjyske kommuner anbefaler arbejdsgruppen, at undersøge finansieringsformen for Kofoedsmindes sikrede pladser med henblik på at sikre den mest hensigtsmæssige finansieringsform, og at denne finansieringsform tager hensyn til anbringelse af såvel borgere med domstype 1 og 2 på de sikrede afdelinger. Det

anbefales som udgangspunkt at type 2 pladser er takstfinansierede, og at man undersøger fordele og ulemper ved alternative finansieringsformer for type 1 pladserne.

Oprettelse af sikret afdeling Vestdanmark for borgere med type 1 og type 2 domme

Kommunerne i Nordjylland foreslår, at der oprettes en sikret afdeling i Vestdanmark til borgere med udviklingshæmning og dom. De nordjyske kommuner ønsker derfor at indgå i dialog med kommunerne fra de øvrige KKR'er i Vestdanmark ift. behovet og muligheden for at oprette et tilbud i Vestdanmark. Et eventuelt nyt tilbud i Vestdanmark anbefales oprettet i tilknytning til et tilbud i den eksisterende tilbudsvifte, der leverer ydelser til borgere med type 2 dom for at opnå faglige og økonomiske stordriftsfordele samt styrke mulighederne for rekruttering og fastholdelse af personale. Det er naturligvis vigtigt, at Kofoedsminde og en evt. nyetableret sikret afdeling i Vestdanmark har samme finansieringsform, og at det samlede antal pladser på landsplan matcher det samlede behov for pladser.

Hvis det besluttes, at der skal etableres en ny sikret afdeling for udviklingshæmmede borgere med type 1 og type 2 domme i Vestdanmark foreslås det, at denne etableres i Nordjylland i tilknytning til et af de eksisterende højt specialiserede tilbud med en kommunal/regional driftsherre.

6.3. Perspektivering og videre dialog om målgruppen

Afrapporteringen af den central udmelding skal ses i et bredere perspektiv i forhold til de samlede udfordringer, der er i forhold til tilbuddet på Kofoedsminde.

Kommunerne oplever stærkt stigende udgifter til det landsdækkende sikrede botilbud Kofoedsminde. Belægningen på Kofoedsminde er steget betragteligt de seneste år, hvor der er sket mere end en fordobling fra 2014 til 2020 fra 34 til ca. 72 belagte pladser. I samme periode er der sket en stigning i de samlede udgifter til Kofoedsminde på over 100 mio. kr.

De sikrede pladser på Kofoedsminde er som de eneste i landet objektivt finansieret af kommunerne. Den objektive finansieringsmodel, sammen med den aktuelle udvikling på Kofoedsminde, gør det meget vanskeligt for kommunerne at styre økonomien på området.

Der har været iværksat en række tiltag for at dæmme op for tilgangen af borgere samt sikre bedre styrbarhed og kommunikation omkring Kofoedsminde. Disse tiltag har haft begrænset effekt

Det er baggrunden for, at Social- og Indenrigsministeriet, på opfordring fra KL, planlægger at nedsætte en arbejdsgruppe omkring Kofoedsminde. Det forventes at arbejdsgruppen skal undersøge og komme med mulige løsningsmodeller i forhold til finansieringsmodellen samt udviklingen i målgruppen og kvaliteten i tilbuddet til domfældte borgere med udviklingshæmning. Hensigten er at lave et beslutningsgrundlag for Folketinget.

De 11 kommuner i Nordjylland ser frem til, at arbejdsgruppen igangsættes og har positive forventninger til resultatet heraf.

BILAG

Bilag 1: Indmeldinger fra anvendte åbne tilbud beliggende i Nordjylland

Bilag 2: Samarbejdsaftaler på området